

Вихователь Сніга М. М.

«Здійснення впливу на соціалізацію школярів у процесі життєдіяльності у позаурочний час»

Соціальна адаптація дитини залежить від багатьох чинників. Особливе місце серед них відводиться педагогічному впливу в процесі виховання. Під впливом педагога у дитини відбувається узгодження самооцінки і вимог відповідно до можливостей і реальностей соціального середовища; оцінки, прийняття або відкидання вимог, норм соціального середовища, загально визнаних соціальних цінностей. Пошук технологій супроводу соціального становлення особистості, її соціальної адаптації стає важливим аспектом виховної роботи у 7 класі.

При моделюванні виховної системи в класі я спиралась на загальні ознаки трактування поняття «виховання» (Виховання – цілеспрямована дія на вихованця, що носить соціальну спрямованість; створення умов для засвоєння дитиною певних норм стосунків; освоєння людиною комплексу соціальних норм.) і на добре вже відому гуманістичну виховну систему - систему В.А. Караковського, що будується на основі вікових етапів розвитку дітей.

Л.С. Виготський вділив **два рівні** розвитку дітей :

- «Рівень актуального розвитку »- висвітлює особливості психологічних функцій, які склалися на сьогодні;
- «Зона найближчого розвитку» - висвітлює можливості значно великих досягнень дитини в умовах співпраці з дорослими. Педагог повинен побачити в завтрашньому дні розвитку дитини те, що вона сьогодні може робити за допомогою дорослих,завтра він повинен зробити сам.

Діапазон дозвіллевих інтересів сучасної молоді досить широкий, але в ньому домінують його пасивно- споглядацькі форми, саме тому провідна ідея виховної роботи , яку я використовую,полягає у розвитку творчої особистості, у наданні можливості кожному учню розкрити та розвинути в собі здібності, брати активну участь у шкільному та позашкільному житті, тим самим готуючи себе до дорослого життя. Саме прояви творчої активності допомагають соціалізації дитини у шкільному оточенні та сприяють соціалізації дитини у дорослому житті.

У зв'язку з цим метою моєї роботи є-формування творчої активності школярів як засобу їх соціалізації. Виходячи з досвіду роботи,були виділені наступні критерії

соціальної адаптації школярів, а також представлені психолого-педагогічні показники оцінки ефективності виховного процесу в класі.

Організація виховного процесу базується на наступних **принципах** (ці принципи близькі до Вольдорфської школи Р. Штейнера) :

- Вивчення вікових і індивідуальних особливостей учнів, міжособистісних відносин.
- Орієнтація на рівень розвитку, соціальний досвід і потреби окремого учня, індивідуальне стимулювання.
- Створення ситуації успіху.
- Індивідуальна і колективна робота по залученню учнів в діяльність.
- Створення середовища, що формує терпимість до чужої думки.
- Виховання поваги до прав інших людей, людської гідності.
- Розвиток в кожній дитині самостійності, ініціативності, відповідальності, творчості.

Для класу було виділено основні критерії соціальної адаптації :

Критерії соціальної адаптації	Показники
<i>Мікроклімат у класі</i>	Обговорення наявних проблем проходить максимально відкрито. Учні знають і розуміють, самі формують мікроклімат в класі; самостійно дають моральну оцінку вчинкам, співвідносять їх з моральними нормами.
<i>Рівень психологічної комфортності в класі</i>	Зниження рівня тривожності; отримання й надання взаємодопомоги у середині класу; розвиток комунікативних здібностей.
<i>Відсутність правопорушень (дотримання соціальних норм, правил, законслухняність)</i>	Зменшення кількості пропусків без поважної причини; відсутність учнів, що стоять на внутрішньо шкільному обліку; зайнятість учнів у позаурочний час.
<i>Творча активність</i>	Участь дітей в класних і шкільних заходах, спортивних змаганнях і творчих конкурсах; зміна соціальних рольових позицій при організації і проведенні заходу; індивідуальні досягнення тих, що навчаються в різних сферах діяльності; складання особистих проектів і здійснення їх.
<i>Якість навчання</i>	Вияв цікавості до окремих предметів, що вивчаються; підвищення навчальної мотивації і відсутність дітей, що негативно відносяться до школи.

Мені було цікаво, якою діти уявляють собі ідеальну людину. Для цього їм були запропоновані якості людини, які їм треба було розділити на дві колонки: позитивні сторони та негативні сторони:

Патріотизм, колективізм, грубість, хитрість, добросовісність, лінь, нахабство, відповідальність, активність, чесність, брехливість, ціле направленість, справедливість, дисциплінованість.

Щоб впевнитися, наскільки правильно учні оцінили якості особистості, я визначала рівень самооцінки учнів. Я запропонувала написати третій стовпчик, обравши з позитивних і негативних якостей ті, які притаманні саме їм.

Це завдання виконали не всі учні. Деякі з них написали тільки позитивні якості. На запитання «Чому ти написав тільки позитивні якості?» учні відповіли «Я хочу бути тільки позитивний. Не хочу бути негативний і поганий.»

В результаті проведених завдань я зробила такі *висновки*:

1. Більшість учнів 7 класу правильно розуміють себе і диференціюють позитивні і негативні якості особистості.
2. При виконанні завдання по визначенню рівня самооцінки більшість учнів хотіли переоцінити себе. Проте, це не тільки вказує на те їх психологічні особливості, скільки вказує на бажання бути кращим, не бажання мати негативні якості. Досягнення деяких учнів в самооцінці близької до норми, говорить про можливість глухих учнів до об'єктивної самооцінки себе як особистості.
3. Глухі учні можуть побудувати суб'єктивну модель ідеальної соціально-вихованої особистості. Структуру ідеалів вихованої особистості глухих учнів є високі соціально-цінні якості. Проте включення в модель вихованості деяких якостей особистості вказує на своє сприйняття і труднощі розуміння окремих понять і якостей.

Виховна робота за цим критерієм ведеться третій рік.

Протягом своєї педагогічної діяльності я використовувала наступні *способи взаємодії з класним колективом з формування творчої активності*:

1. Організація творчої діяльності в різних напрямках – декоративно-прикладна творчість; літературна творчість; сценічна творчість; хореографія.
2. Створення умов для самовираження і самоствердження кожної дитини через залучення до різних конкурсів, спортивних змагань, реалізації шкільних проектів.

3. Організація діяльності вихованців по формуванню відношення до різних сторін дійсності, що визначає їх поведінку - колективні ігри; моделювання життєвих ситуацій.

Кожен учень в класі має право проявити свої здібності в різних видах творчої діяльності або в якомусь одному. Вони застосовують ті знання та навички, які отримали не тільки у школі, а й займаючись у позашкільних гуртках, що допомагає підіймати свій авторитет та значущість у шкільному середовищі, а також застосовувати на практиці надбані уміння.

Таким чином реалізуються кілька *принципів організації творчої діяльності* учнів :

1. **Принцип загальності і доступності** – тобто можливість залучення, усіх без винятку дітей, підлітків і юнацтва у сферу їхньої творчої діяльності з метою задоволення творчих потреб, запитів і інтересів.
2. **Принцип самостійності** – реалізується на усіх рівнях дитячого дозвілля: від любительського об'єднання до масового свята. Самодіяльність, як сутнісна властивість особи, забезпечує високий рівень досягнень в будь-якій індивідуальній і колективній діяльності. Принцип самодіяльності ґрунтується на творчій активності, захопленості і ініціативи дітей.
3. **Принцип індивідуального підходу** – припускає облік індивідуальних запитів, інтересів, схильностей, здібностей, можливостей, психофізіологічних особливостей і соціального місця існування дітей, підлітків і юнацтва при забезпеченні їх дозвілля. Диференційований підхід забезпечує комфортний стан кожного учасника творчої діяльності.
4. **Принцип системності і цілеспрямованості** – припускає здійснення цієї діяльності на основі планомірного і послідовного поєднання безперервності і взаємозалежності.

З метою дотримання принципу систематичності і цілеспрямованості, протягом чотирьох років ведеться облік знань учнів у шкільних та позашкільних гуртках, з метою відстеження у яких напрямках дитина розвивається, чим її можна зацікавити і де вона досягає найвищих результатів.

Висновки: У позакласній діяльності дитина не просто відтворює те, що засвоює. Завдяки своїй унікальності і неповторності, вона розвиває, доповнює знання та навички, вдосконалює їх. Саме в цьому полягає закон творчої поведінки і поведінка методики позакласного педагогічного процесу, яка будується на обов'язковому заохоченні різнобічного творчого самовиявлення школярів, багатстві вражень, створенні оптимальних особистісних стосунків, котрі є джерелом продуктивної творчої діяльності дитячої спільності. Тому принципове значення має розгляд позакласного педагогічного процесу як цілісної системи безперервної освіти, формування її у специфічних умовах життєдіяльності – у

сфері дозвілля. Отже, позаурочна та позашкільна виховна робота має бути органічним продовженням освітньої діяльності основної школи і передбачати широке використання різноманітних форм та методів творчої діяльності, що спрямовані на розвиток творчої особистості, формування її життєвих компетентностей та мобілізацію творчої активності.